

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.167>

JEL classification: F60, O33, L21, L25, M16, O14

UDC: 330.341.1:339.92:330.341.42

Дмитро МАСЛОВ

аспірант,

Національний університет «Запорізька політехніка», Україна

ORCID iD: 0009-0000-0310-5287

РОЛЬ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НОВІТНЬОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕЛІ

АНОТАЦІЯ

Вступ. У сучасних умовах глобальної економічної інтеграції та цифрової трансформації конкурентоспроможність підприємств значною мірою визначається їх здатністю адаптуватися до інноваційних змін і використовувати можливості, що відкриваються внаслідок цифровізації. Українські підприємства функціонують в умовах посиленої конкуренції, ресурсних обмежень і технологічного відставання, що зумовлює необхідність формування нових стратегій розвитку.

Мета статті. Метою дослідження є оцінка впливу процесів глобалізації, цифровізації та впровадження інновацій на формування конкурентних переваг підприємств, а також визначення стратегічних орієнтирів їх розвитку в умовах новітньої економічної моделі.

Методологія статті. У дослідженні використано факторний, кластерний та описовий аналіз, а також методи візуалізації та аналізу статистичних і індексних даних. Здійснено критичний аналіз наукових джерел, рейтингових індексів цифрової та інноваційної конкурентоспроможності, а також застосовано методи перехресної перевірки даних для верифікації отриманих висновків.

Результати. Встановлено, що поєднання цифрових трансформацій, інноваційних стратегій та адаптації до глобалізаційних викликів забезпечує формування сталих конкурентних переваг. Проаналізовано цифрові індекси провідних країн і позиції України, що дозволило ідентифікувати стратегічні розриви та можливості. Запропоновано практичні рекомендації щодо цифровізації бізнес-процесів, інноваційного оновлення підприємств та їх інтеграції у глобальні виробничі ланцюги з урахуванням української специфіки.

Ключові слова: конкурентоспроможність; формування конкурентоспроможності; глобалізація; інновації; цифровізація; ефективність; національна економіка; сучасна економіка.

Вступ

В умовах повномасштабної війни як перед національним виробником, так і перед державою в цілому постає цілком логічне завдання виживання і зважаючи на ситуацію, що склалась, одним із шляхів на який потрібно звернути особливу увагу є питання конкурентоспроможності. Проте також слід

зазначити, що у сучасному світі питання конкурентоспроможності та її підтримання набуває все більшого різноманіття та способів отримання нових переваг над конкурентами. Хоча с першого погляду може здаватись що способи підтримання конкурентоспроможності не сильно і змінились у порівнянні зі способами які були ще якихось 15-20 років тому, проте при більш детальному аналізі стає більш зрозуміло,

© Дмитро Маслов, 2025

Отримано: 20.04.2025 р.

Рекомендовано до друку: 12.05.2025 р.

Опубліковано: 28.05.2025 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати:

Маслов Д. Роль глобалізації, цифровізації та інновацій у формуванні конкурентних переваг підприємств у контексті розвитку новітньої економічної моделі. *Економічний аналіз*. 2025. Том 35. № 2. С. 167-176. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.167>

що сучасні технології та тенденції розвитку спричиняють досить значний вплив. В контексті української держави на це є декілька основних причин серед яких зокрема і фактор війни з державою, яка має більше можливостей і термінове переорієнтування на західні ринки і технологічна відсталість деяких великих підприємств від загальних світових тенденцій. Тому Україні потрібно вживати асиметричні методи боротьби, а національному виробнику треба покращувати свої конкурентні позиції, так як йому перш за все потрібно наздоганяти та вирівнюватись зі світовими компаніями по рівню конкурентоспроможності в досить обмежені терміни. Серед наявних шляхів для цього прослідковуються такі як інновації та цифровізація. Дані напрямки для підсилення конкурентоспроможності підприємства актуальні саме тому, що виробники розвинутих країн роблять ставку саме на ці напрямки, а також тому що ці напрямки дозволяють підвищувати продуктивність праці та надають можливості для вирішення особливо гострих для національного виробника питань. Зокрема на даному етапі розвитку основними ж питаннями, які спричиняють досить значний валив на національного виробника є інтеграція національних підприємств в економічний простір західних розвинутих країн, де рівень конкуренції є досить високим, а споживач є досить вибагливим.

Проте, на жаль, не можна сказати, що навіть після більш ніж 3 років повномасштабної війни національний виробник усвідомив всю необхідність та важливість інновацій та цифровізації як одних із основних чинників підвищення свого рівня конкурентоспроможності. Хоча певні кількості підприємств і почала працювати у відповідному напрямку, проте поки що не можна сказати, що національний виробник робить системні дії, щодо підвищення свого рівня конкурентоспроможності спираючись на інноваційні та цифрові засади. Саме тому дослідження у вибраному напрямку є досить актуальним на сьогоднішній день, особливо направлені на вивчення шляхів пов'язаних з інноваційним розвитком сучасного підприємства. Разом з цим у статті розглядаються способи досягнення більшого рівня конкурентоспроможності спираючись на

дані напрямки розвитку, а також досліджуються основні тенденції яким приділяють значну увагу світові гравці.

Мета статті

Основною метою статті є дослідження впливу сучасних процесів глобалізації, цифровізації, а також вплив від впровадження інновацій на підприємстві на конкурентоспроможність національних підприємств в сучасних умовах розвитку національної економіки. Разом з цим метою статті також є дослідження та виявлення шляхів, як сучасне національне підприємство може підвищити свій рівень конкурентоспроможності використовуючи для цього сучасні інструменти, а також які можливості та вигоди може отримати від сучасних процесів глобалізації та цифровізації, зокрема використовуючи для досягнення своїх цілей інноваційний спосіб досягнення визначених цілей.

Завдання статі:

1. Визначити вплив сучасних тенденцій на конкурентоспроможність як регіонів країни, так і окремого підприємства
2. Проаналізувати вплив сучасних процесів глобалізації, цифровізації на рівень конкурентоспроможності сучасного національного підприємства.
3. Визначити та оцінити способи оцінки рівня конкурентоспроможності та цифровізації сучасних підприємств.
4. Виявити та відібрати найкращі можливості, механізми та інструменти за допомогою яких сучасне національне підприємство може отримати можливості до розвитку або втримання своїх позицій на ринку.
5. На основі дослідження розробити найактуальніші рекомендації для сучасних національних підприємств та регіонів.

Дані та джерела інформації. Під час написання статті до уваги брались наукові публікації національних та міжнародних видань, інформація зі звітів з міжнародних наукових форумів та конференцій зокрема індекси, статистика за допомогою яких можна прогнозувати сучасні тенденції та отримати необхідні для дослідження дані стосовно реального стану речей на міжнародних ринках та рівень конкурентоспроможності підприємств.

Разом з цим до уваги беруться тези та статті по споріднених темах опубліковані у фахових виданнях та журналах.

Матеріали. У процесі написання статті до уваги брались наукові публікації національних науковців, серед яких зокрема статті, тези на споріднені теми опубліковані у фахових національних журналах. Також у дослідженні використовувались статті опубліковані в міжнародних журналах, та інформація з міжнародних економічних конференцій, а разом з цим статистичні дані наявні у відкритому доступі з офіційних джерел.

Верифікація та валідність. У процесі підготовки статті застосовувалися методи перевірки інформації, такі як оцінка надійності джерел (зокрема перевірка їх достовірності та авторитетності). Також перевірялася відповідність інформації в джерелах до першоджерел. Додатково використовувався перехресний аналіз, який полягав у порівнянні даних з різних джерел, а також метод пошуку першоджерела інформації.

Методи. В процесі написання роботи застосовувались наступні методи аналізу даних та джерел, звідки бралась інформація: Для аналізу даних до уваги брались методи факторного, кластерного та описового методів аналізу. Зокрема для серед описових методів використовувались такі як: сортування, фільтрація, візуалізація даних, а також аналіз текстових даних.

Результати та обговорення

Сучасний період XXI сторіччя безперечно можна назвати епоєю цифрових технологій і саме починаючи з кінця XX сторіччя та до сьогодні технології обчислювальної техніки, цифровізації, а разом з ними й процеси глобалізації, набирали найбільших темпів розвитку, що досить сильно вплинуло на "правила гри", та спричинило низку значних змін у веденні бізнесу та розвитку як держави, так і національного виробника. Якщо дивитись на світових лідерів, то не вдасться побачити жодного, хто б не використовував сучасні технології автоматизації, обчислювальної техніки чи цифрових технологій. З іншого боку для країн так званого "третього світу" характерним залишається старі способи виробництва, недостатність застосування

способів автоматизації, цифровізації та можливостей обчислювальної техніки, а разом з цим слабку (або виключно сировину) інтеграцію до світових ринків. Все це досить легко пояснити, так як ігнорування або відсутність доступу до сучасних технологій зменшує рівень конкурентоспроможності відповідних підприємств чи країн, що не дає їм в достатній кількості ресурси до подальшого розвитку. Разом з цим для нашої країни інтеграція у світові виробничі ланцюжки також є і пріоритетом для досягнення стійкого рівня не тільки у області економіки, але і у області оборони. Найкращім прикладом та підтвердженням для цього є такі звані "азійські тигри", серед яких зокрема, Тайвань, Республіка Корея, Гонконг та Сінгапур. Ці держави межують з досить могутніми чи агресивними сусідами проте саме через їх важливість для світу, а також як один із чинників могутності західних цивілізацій вони отримують досить значну підтримку у військовому плані, а разом з цим і отримують досить великі доходи від життєво важливих, для сучасного світу, компонентів та електроніки. Тобто їх залученість до світового виробництва дає їм можливості до реалізації свого потенціалу і водночас виступає для них своєрідним щитом від зовнішніх загроз.

Проте перш ніж перейти до основної частини дослідження розглянемо та проаналізуємо спочатку погляди вчених на дані напрямки розвитку підприємства та його рівня конкурентоспроможності.

Зокрема серед національних українських вчених та науковців, які займалися дослідження споріднених тем, або досліджували конкурентоспроможність підприємства, акцентуючи свою увагу більше на сучасному етапі та процесах сьогодні, можна виділити таких вчених як Московець Д., який зокрема розглядав вплив цифровізації на рівень конкурентоспроможності сучасних підприємств. Зокрема він вважає, що саме цифровізація виступає одним із основних драйверів інноваційного розвитку підприємства, а разом з цим і допомагає підприємству оптимізувати наявні бізнес-процеси, а також трансформує підприємство до сучасного рівня та підвищує його загальний рівень конкурентоспроможності.

Наступними науковцями, які приділяють у своїх роботах значну увагу дослідженню питання конкурентоспроможності, можна зокрема назвати Чобіток В. І., Прохорова В. В., які зокрема зосереджуються у своїх дослідженнях на шляхах та способах за допомогою яких можна отримати можливості до формування конкурентної стратегії підприємства спираючись на засади інвестування у інвестиції та наукові дослідження. Разом з цим у своїх дослідженнях науковці акцентують свою увагу на реінжинірингу бізнес-процесів компанії та на організаційно-управлінській структурі компанії як одного із основних факторів отримання конкурентних переваг, а також розробляють нові підходи такого інвестування та дають необхідні поради.

Разом з цим дослідженням впливу інформаційно-цифрових систем на конкурентоспроможність, зокрема через їх вплив на персонал підприємства займалися наступні вітчизняні вчені так як Віталіна Бабенко, Ольга Баксалова, Вікторія Прохорова, Володимир Дикань, Вікторія Овчиннікова, Вікторія Чобіток, які зокрема у своїх працях аналізували світовий досвід в цьому напрямку, а також досліджували використання та вплив застосування в управлінні персоналом інформаційно-консалтингових сервісів, які є невід'ємною частиною цифрової стратегії сучасного підприємства, а також розглядали та досліджували на скільки використання відповідних сервісів може оптимізувати та спростити управління персоналом, та яку роль у цьому відіграє держава. Наступними науковцями, які також приділяли увагу дослідженню даної теми, зокрема можна назвати Тульчинський Р., Чобіток В., Дергалюк М., Семенчук Т., Тарновська І., які зокрема зосереджували свою увагу на дослідженні стратегічних орієнтирів для розвитку національних регіонів та впливу цифровізації на інтенсифікацію розвитку регіонів, що є однією із складових конкурентоспроможності регіону, а значить безперечно впливає на підприємства в межах цього регіону та на їх рівень конкурентоспроможності. На рівні з іншими також можна згадати таких авторів як В. Чобіток, О. Шевченко, В. Ломоносова, В.

Биховченко, які акцентували свою увагу на дослідженні механізму державно-приватного партнерства під час формування інвестиційних фондів та їх подальшим управлінням під час цифровізації бізнес-процесів. Разом з цим автори також розглядають та досліджують різновиди бюджетних асигнувань та моделі за допомогою яких існує можливість залучити інвестиції для потреб інноваційного розвитку та цифровізації. Загалом проаналізувавши джерела та публікації науковців на споріднені теми, можна побачити багатогранність підходів науковців до таких питань як конкурентоспроможність, інновації та цифровізація. Разом з цим інтерес до цієї теми як з боку науковців так і з боку бізнесу свідчить про актуальність та потрібність досліджень в цьому напрямку і разом з цим дослідження даної теми дасть змогу підприємствам правильно будувати свою діяльність та інтегрувати нові управлінські, технологічні та економічні рішення, що своєю чергою забезпечить сталий розвиток національного виробника.

Тепер коли були досліджені погляди різних науковців та проаналізовані джерела, наступним кроком, перед тим як перейти до основної частини дослідження, варто розглянути такі поняття як інновації та цифровізація у контексті конкурентоспроможності, а також дослідити погляди науковців щодо сутності конкурентоспроможності у сучасному контексті.

Таким чином сучасні українські науковці визначають термін цифровізація як трансформацію більшості сфер суспільного життя та бізнес процесів та перенесення їх із аналогового в цифровий формат (тобто в електронний), а також як процес який досить сильно впливає на функціонування бізнесу та його рівень конкурентоспроможності. Таким чином Іжевський П., Самарічева Т. та Кудельський В. трактують у своїх працях цифровізацію як новий етап сучасної "індустріалізації" наводячи аналогії з тим як у свій час зробила стрибок в технологічному плані промислова революція та індустріалізація. Також на думку науковців на сьогоднішньому етапі розвитку технологія, цифровізація є одним із основних факторів

досягнення високого рівня конкурентоспроможності сучасного підприємства. Також схожу думку на цей привід також мають такі науковці як Григор'єва, Л. та Бондаренко, І, які також розглядають процеси цифровізації в цьому напрямку.

Наступним терміном погляди на який слід дослідити буде термін інновації та інноваційного розвитку. Хоча дане поняття вже частково розглядалось у контексті цифровізації, проте його також слід дослідити в трохи іншому контексті, щоб мати більш повне його бачення. Таким чином Гринкевич С. та Беньо Ю. розглядають дане поняття як покращення вже наявних засобів виробництва, товарів, послуг тощо. При цьому автори акцентують увагу на тому, що інноваційний розвиток підприємства тісно пов'язаний з його конкурентоспроможністю, а також розглядають інновації, як один із ключових інструментів формування конкурентних переваг підприємства, при цьому також підкреслюючи необхідність інноваційного розвитку, зміною поведінки та бачення споживачем товарів підприємства. Разом з цим Остапчук О. та Миколайчук В. розглядають поняття інноваційного розвитку національних підприємств як одного із небагатьох шляхів до виходу на міжнародний рівень конкурентоспроможності. Зокрема автору акцентують свою увагу на новому напрямку розвитку штучного інтелекту, що є зараз одним із основних трендів розвитку світових лідерів таких як США, країни Європейського союзу, азійських розвинутих країн таких як Японія та Республіка Корея, а також Китаю. Разом з цим автори також звертають увагу і на нові хмарні технології та інші технології цифровізованого розвитку підприємства водночас у солідарності з іншими авторами зазначаючи, що технології штучного інтелекту, цифровізація та інші сучасні технології обчислювальної техніки є так званою "Індустріалізацією 4.0". Тобто мається на увазі, що наразі ми стаємо на межі бурхливих подій та стрімкого розвитку аналогічно до подій початку промислової революції чи процесів індустріалізації.

Разом з цим, для більшого розуміння ситуації, що склалась у світі станом на кінець першої чверті XXI сторіччя, досить доцільно буде розглянути та проаналізувати рівень цифровізації у різних країнах світу. На щастя є перелік певних індексів, які досить чітко замальовують картину загалом, а різноманітність направлення цих індексів робить картину менш упередженою, та дозволяє поглянути на рівень цифровізації у різних країнах світу. Відповідні індекси, а також позиції країн в рейтингах цих індексів наведені в таблиці 1. Цифровізація економік світу за різними індексами. В таблиці наведені ТОП-10 країн лідерів за обраними індексами. Також у таблиці є позиції України в цих рейтингах (позиція вказується у форматі x/y, де x – позиція України, а y – загальна кількість позицій у рейтингу. Також такі індекси як: IMD Digital Competitiveness, DiGix, DESI, IMD World Competitiveness здебільшого розраховувались як ТОП-70, тобто Україна або не попадала в цей рейтинг так, як знаходилась нижче, або ж через специфіку індексів не враховувалась).

З цієї таблиці можна побачити, що для оцінки рівня цифровізації країн сучасного світу використовується досить обширний інструментарій з досить великою кількістю індексів, які спрямовані на оцінювання рівня цифровізації країн з різних сторін, а також для всебічного аналізу цифрового розвитку. Зокрема такий підхід дає змогу оцінити рівень цифровізації, без упереджень так як в сучасному світі немає абсолютних лідерів по всіх критеріях, що дає змогу побачити картину в повному обсязі. Обрані індекси використовують власні методологічні підходи до оцінювання рівня цифрового розвитку. Серед основних факторів, які беруться до уваги під час дослідження зокрема можна виділити: розвинутість цифрової інфраструктури, готовність та розуміння важливості та необхідності впровадження цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій, а також їх застосування для оптимізації роботи як бізнесу в середній економіці країни, так і у державних структурах чи для іншої діяльності.

Таблиця 1. Цифровізація економік світу за різними індексами

Позиція (в топ-10) + UA	Global Innovation Index 2024 (GII)	IMD Digital Competitiveness 2024 (WDCR)	DiGix 2024 (IMD World Competitiveness – Digital)	DESI 2022 (європ.)	ICT Development Index 2024 (IDI)	Networked Readiness Index 2023 (NRI)	IMD World Competitiveness 2025 (WCR)
1	Сінгапур	Сінгапур	Гонконг	Фінляндія	Кувейт	США	Швейцарія
2	США	Швейцарія	Сінгапур	Данія	Фінляндія	Сінгапур	Сінгапур
3	Китай	Данія	Данія	Нідерланди	Естонія	Фінляндія	Гонконг
4	Швейцарія	Ірландія	Швейцарія	Швеція	Сінгапур	Нідерланди	Данія
5	Японія	Гонконг	Нідерланди	Ірландія	Катар	Швеція	ОАЕ
6	Ізраїль	Швеція	Фінляндія	Мальта	ОАЕ	Швейцарія	Тайвань
7	Гонконг	ОАЕ	Швеція	Іспанія	Бахрейн	Південна Корея	Ірландія
8	Люксембург	Тайвань	Норвегія	Люксембург	Гонконг	Данія	Швеція
9	Швеція	Нідерланди	Ісландія	Естонія	Данія	Німеччина	Катар
10	Південна Корея	Норвегія	Австралія	Австрія	США	Велика Британія	Нідерланди
UA	60/133	—	—	—	89/170	43/133	—

Сформована автором на основі джерел (12-18).

Спираючись на обрані індекси можна з легкістю побачити, що в топ-10 майже всіх індексів, хоча і на різних місцях, але фігурують заможні та розвинуті країни світу, серед яких зокрема: США, країни Європи, Азії та Перської затоки. При чому доходи та розвиток яких є досить високим, а інвестиції в інновації досить вагомими, що надає їм найвищий рівень конкурентоспроможності. Таким чином можна побачити, що в сучасному світі саме відношення до інноваційного розвитку, інвестиції в інновації та цифровізацію, допомагають світовим лідерам підтримувати найвищий рівень конкурентоспроможності, а також досягати запланованих ними цілей. Також слід зазначити, що однією з характерних особливостей, яка характерна світовим лідерам є орієнтованість на високорентабельні сфері діяльності, концентрація фінансових потоків та вплив або контролювання найважливіших та найбільших торгових вузлів. Все це дозволяє світовим лідерам мати достатню кількість ресурсів для впровадження інновацій, а інноваційне домінування над менш розвинутими країнами дозволяє нав'язувати свої правила гри.

Повертаючись до українського виробника та української держави, можна зазначити, що не дивлячись на всі виклики, які повстали перед

українською державою, в Україні є все необхідне, щоб як мінімум стати регіональним лідером. Зокрема Україна має досить вдале географічне розташування з виходами в море та наявністю досить великими портами та можливостями кораблебудування. Водночас маючи і досить родючі ґрунти, що дозволяє вирощувати досить великі врожаї, при цьому держава має в своєму розпорядженні досить багаті надра, а разом з цим і наявність рідкоземельних металів. До всього цього в Україні досить високий рівень освіти населення та побудована досить розгалужена освітня система та наявна розвинута машинобудівна, сталеливарна та аеро-космічна промисловості, а також атомно-енергетична (ядерна) галузь з наявними спеціалістами. Таким чином, спираючись на все вищезазначене, а також за правильного стратегічно продуманого підходу до розвитку, в українського виробника є всі необхідні можливості не тільки щоб мати достатній рівень конкурентоспроможності всередині країни, але навіть для того щоб в майбутньому виходити на світові ринки, змагаючись зі світовими гравцями у зазначених областях та мати досить високий рівень конкурентоспроможності на світових ринках. Водночас така широка спеціалізація досить

позитивна для країни, оскільки вона досить добре може хеджувати її ризики.

Спираючись на результати дослідження, можна зазначити, що однією з ключових рекомендацій, щодо набуття нових конкурентних переваг в умовах все більшої цифровізації діяльності та загострення конкуренції є якомога більша залученість національного виробника до впровадження нових технологій та цифрового способу ведення діяльності. Саме ці дії на сьогодні дозволять не втратити свої переваги, а також при правильному використанні дозволять обернути процеси глобалізації на свою користь та наддадуть необхідні для подальшого розвитку конкурентні переваги. Разом з цим слід також зазначити, що повна цифровізація підприємства вимагає значних інвестиційних вкладень, що може лягти важким тягарем на підприємство. Тому досить оптимальним рішенням для національних підприємств є поступова цифровізація з орієнтацією на клієнта та ринкові потреби. Перш за все перед впровадженням нових технологій підприємству бажано провести детальний SWOT аналіз для виявлення своїх слабких та сильних сторін, а також виявлення можливостей та загроз пов'язаних з нововведеннями. Разом з цим бажано сформувати стратегічні плани по впровадженню інновацій, а також розрахувати вартість та послідовність дій і після цього вже починати процеси впровадження цифрових змін та їх впровадження у діяльність

підприємства. Разом з цим слід зазначити, що починати треба, або з вдосконалення найбільших вразливостей підприємства, що значно знижують рівень конкурентоспроможності, або з огляду на те, що наддасть найкращий результат з огляду на витрати та надбання. Саме така стратегія наддасть підприємству можливості до подальшого розвитку та посилення своїх конкурентних переваг.

Висновки

Підсумовуючи результати дослідження можна сказати, що в сучасному світі процеси глобалізації, цифровізації та розвитку технологій рівень конкурентоспроможності досить сильно залежить від рівня цифровізації підприємства, а також відповідних дій стосовно інноваційного розвитку та впровадження нових технологій. Водночас у статті були розглянуті позиції за версією різних індексів, що загалом дає розуміння про основних світових лідерів, а також дало змогу проаналізувати їх основні конкурентні переваги та вказало шлях до розвитку національних підприємств. Також у статті були запропоновані пропозиції, які при правильній їх реалізації дозволять підприємству сформувати стійкий конкурентоспроможний фундамент, а також наддадуть необхідну кількість ресурсів для подальшого розвитку, що в сучасних умовах обмеженості ресурсів та досить високого рівня конкурентної боротьби є досить вагомим аргументом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Москоvecь Д. Формування інноваційних стратегій розвитку вітчизняного бізнесу в умовах цифровізації. *Development Service Industry Management*. 2025. № 2. С. 135–141. [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10\(16\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10(16))
2. Бабенко В., Баксалова О., Прохорова В., Дикань В., Овчиннікова В., Чобіток В. Використання інформаційно-консультаційних послуг в організації управління персоналом. *Дослідження прикладної економіки*. 2021. Т. 38. № 4. <https://doi.org/10.25115/eea.v38i4.3999>
3. Tulchinskiy R., Chobitok V., Dergaliuk M., Semenchuk T., Tarnovska I. Strategic Guidelines for The Intensification of Regional Development Under the Impact of Potential-Forming Determinants in the Conditions of Digitalization. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21. No. 8. P. 97–104.

4. Чобіток В., Шевченко О., Ломоносова О., Кочетков В., Биховченко В. Застосування моделей розподілу бюджету в управлінні інвестиційними процесами в контексті розвитку цифрової економіки. Політичні питання. 2021. № 39(71). С. 594–608. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3971.35>
5. Амеліна Н. К., Комчатних О. В., Левіщенко О. С. Цифровізація як основний фактор розвитку економіки бізнесу. Академічні візії. 2024. № 35. <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1432>
6. Таранич О., Бурківська Т. Роль інновацій у формуванні конкурентоспроможності підприємств у контексті сталого розвитку. Економіка та суспільство. 2024. № 69. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-31>
7. Іжевський П., Самарічева Т., Кудельський В. Цифрові інновації в розвитку малого бізнесу. Економіка та суспільство. 2024. № 63. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-78>
8. Грищенко О., Петренко Ю. Концептуальні засади розвитку діджиталізації в системі регіонального управління. Економіка та суспільство. 2023. № 52. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-23>
9. Григор'єва Л. І., Бондаренко І. В. Цифрова трансформація як рушій інноваційного розвитку. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2021. № 3(82). С. 187–193. https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/198
10. Степаненко В., Шрамко Л. Цифрова трансформація управління регіональним розвитком в Україні. Project Management and Technologies. 2023. Т. 10. № 4. С. 44–53. <https://doi.org/10.32782/PMT-2023-10-04-05>
11. Дзюндзюк О. Трансформація систем управління регіональним розвитком в умовах цифровізації. Вісник економічних наук України. 2023. № 2(47). С. 59–64. <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/241>
12. World Intellectual Property Organization. Global Innovation Index 2024: Unlocking the promise of social entrepreneurship. 17th ed. WIPO. 2024. https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/assets/67729/2000%20Global%20Innovation%20Index%202024_WEB3lite.pdf
13. International Institute for Management Development. World digital competitiveness ranking 2024. IMD Business School. 2024. <https://imd.widen.net/s/xvhldkrrkw/202411-11-wcc-digital-report-2024-wip>
14. International Institute for Management Development. DiGix 2024: IMD World Competitiveness – Digital. IMD. 2024.
15. European Commission. Digital Economy and Society Index (DESI) 2022. 2022. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>
16. International Telecommunication Union. Measuring digital development: The ICT Development Index 2024. ITU. 2024. <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/default.aspx>
17. Portulans Institute. Networked Readiness Index 2023. 2023. <https://portulansinstitute.org>
18. International Institute for Management Development. World Competitiveness Ranking 2025. IMD World Competitiveness Center. 2025. <https://imd.org>

REFERENCE

1. Moskovento, D. (2025). Formation of innovative development strategies for domestic business in the conditions of digitalization. *Development Service Industry Management*, (2), 135–141. [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10\(16\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10(16))
2. Babenko, V., Baksalova, O., Prokhorova, V., Dykany, V., Ovchinnikova, V., & Chobitok, V. (2021). Use of information and consulting services in personnel management organization. *Estudios de Economía Aplicada*, 38(4). <https://doi.org/10.25115/eea.v38i4.3999>
3. Tulchinskiy, R., Chobitok, V., Dergaliuk, M., Semenchuk, T., & Tarnovska, I. (2021). Strategic guidelines for the intensification of regional development under the impact of potential-forming determinants in the conditions of digitalization. *International Journal of Computer Science and Network Security (IJCSNS)*, 21(8), 97–104.
4. Chobitok, V., Shevchenko, O., Lomonosova, O., Kochetkov, V., & Bykhovchenko, V. (2021). Application of budget distribution models in investment management processes in the context of digital economy development. *Cuestiones Políticas*, 39(71), 594–608. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3971.35>
5. Amelina, N. K., Komchatnykh, O. V., & Levishchenko, O. S. (2024). Digitalization as a key factor in business economy development. *Academic Visions*, (35). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1432>
6. Taranich, O., & Burkivska, T. (2024). The role of innovations in shaping the competitiveness of enterprises in the context of sustainable development. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and Society]*, (69). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-31>
7. Izhevskiy, P., Samaricheva, T., & Kudelskiy, V. (2024). Digital innovations in the development of small business. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and Society]*, (63). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-78>
8. Hryshchenko, O., & Petrenko, Y. (2023). Conceptual foundations of digitalization development in the system of regional governance. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and Society]*, (52). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-23>
9. Hryhoryeva, L. I., & Bondarenko, I. V. (2021). Digital transformation as a driver of innovative development. *Bulletin of Kherson National Technical University*, (3(82)), 187–193. https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/198
10. Stepanenko, V., & Shramko, L. (2023). Digital transformation of regional development management in Ukraine. *Project Management and Technologies*, 10(4), 44–53. <https://doi.org/10.32782/PMT-2023-10-04-05>
11. Dziundziuk, O. (2023). Transformation of regional development management systems in the context of digitalization. *Herald of Economic Sciences of Ukraine*, 2(47), 59–64. <https://heraldes.khmn.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/241>
12. World Intellectual Property Organization. (2024). *Global Innovation Index 2024: Unlocking the promise of social entrepreneurship* (17th ed.). WIPO. https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/assets/67729/2000%20Global%20Innovation%20Index%202024_WEB3lite.pdf
13. International Institute for Management Development. (2024). *World Digital Competitiveness Ranking 2024*. IMD Business School. <https://imd.widen.net/s/xvhldkrrkw/20241111-wcc-digital-report-2024-wip>
14. International Institute for Management Development. (2024). *DiGix 2024: IMD World Competitiveness – Digital*. IMD.
15. European Commission. (2022). *Digital Economy and Society Index (DESI) 2022*. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>

16. International Telecommunication Union. (2024). Measuring digital development: The ICT Development Index 2024. ITU. <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/default.aspx>
17. Portulans Institute. (2023). Networked Readiness Index 2023. <https://portulansinstitute.org>
18. International Institute for Management Development. (2025). World Competitiveness Ranking 2025. IMD World Competitiveness Center. <https://imd.org>

Dmytro Maslov, PhD Student, National University “Zaporizhzhia Polytechnic”, Ukraine

The role of globalization, digitalization, and innovation in shaping enterprises' competitive advantages within the emerging economic model

Abstract

Introduction. In the current environment of global economic integration and digital transformation, the competitiveness of enterprises is largely determined by their ability to adapt to innovation-driven changes and to seize opportunities arising from digitalisation. Ukrainian enterprises operate under conditions of intensified competition, resource constraints, and technological lag, which necessitate the development of new strategies for sustainable growth.

Purpose. This article aims to assess the impact of globalisation, digitalisation, and innovation implementation on the development of competitive advantages of enterprises, and to define strategic directions for their advancement in the framework of a new economic model.

Methodology. The research applies factor, cluster, and descriptive analysis, as well as visualisation techniques and the analysis of statistical and index data. A critical review of academic sources and international competitiveness indices related to digitalisation and innovation was conducted. Cross-validation methods were used to verify the obtained findings.

Results. It was established that the combination of digital transformation, innovation strategies, and adaptation to global challenges fosters the development of sustainable competitive advantages. The study analysed digital indices of leading countries and Ukraine's position among them, identifying strategic gaps and potential opportunities. Practical recommendations were proposed for the digitalisation of business processes, innovation-driven enterprise modernisation, and integration into global value chains, considering the specificities of the Ukrainian context.

Keywords: competitiveness; competitive advantage development; globalisation; innovation; digitalisation; efficiency; national economy; modern economy.

Cite as: Maslov, D. (2025). The role of globalization, digitalization, and innovation in shaping enterprises' competitive advantages within the emerging economic model. *Economic analysis*, 35 (2), 167-176. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.167>